

KOMENTARZ

Zwycięstwo talibów w Afganistanie – konsekwencje wewnętrzne i międzynarodowe

Wojciech Lorenz

15 sierpnia br talibowie wkroczyli do stolicy Afganistanu – Kabulu. Po ucieczce z kraju prezydenta Aszrafa Ghaniego negocjacje na temat utworzenia nowego rządu podjęta z nimi tymczasowa Rada, utworzona przez znanych afgańskich polityków.

Dlaczego talibom udało się przejąć kontrolę nad krajem?

Bezpośrednią przyczyną ofensywy talibów była decyzja o całkowitym wycofaniu wojsk USA i NATO z Afganistanu. Chociaż przewidywano, że pozbawione amerykańskiego wsparcia afgańskie siły bezpieczeństwa będą mniej skuteczne, nie spodziewano się ich całkowitego upadku. Tylko do pewnego stopnia było to spowodowane brakiem wsparcia militarnego USA. Istotne były także demoralizujący wpływ decyzji o wycofaniu USA oraz brak silnego przywództwa politycznego, strach przed bezwzględnością talibów oraz powszechna korupcja. Talibowie byli dobrze przygotowani do ofensywy. Skutecznie zastraszyli społeczeństwo i poprzez serię skoordynowanych ataków na główne miasta szybko przejęli kontrolę nad Afganistanem.

Co przejęcie władzy będzie oznaczać dla sytuacji wewnętrznej?

Talibowie próbują stworzyć pozory, że przejęli władzę poprzez negocjacje pokojowe, a nie siłą. Dlatego podjęli negocjacje w sprawie przekazania im władzy z przejściową Radą, którą utworzyli były prezydent Hamid Karzaj, szef afgańskiej Rady Pojednania Narodowego Abdullah Abdullah oraz lokalny przywódca Gulbuddin Hekmatyar. Zapowiadają utworzenie rządu reprezentującego także inne grupy etniczne i polityczne, który z pewnością będzie jednak całkowicie podporządkowany talibom. W kolejnych tygodniach zaczną konsolidować władzę i wprowadzać

restrykcyjną interpretację islamskiego prawa. Należy się liczyć z ograniczeniem wielu swobód, np. możliwości edukacji kobiet i ich dostępu do służby zdrowia. Chociaż talibowie obiecują, że nie będą się mścić na byłych przeciwnikach, możliwe są represje wobec osób współpracujących z zagranicznymi wojskami czy przedstawicieli administracji i służb bezpieczeństwa. Szanse na pojawienie się dobrze zorganizowanych grup walczących z talibami są nikłe. Część lokalnych przywódców, którzy w przeszłości stawiali im opór, uciekła za granicę albo wpadła w ręce talibów.

Jakie konsekwencje może mieć sukces talibów dla bezpieczeństwa międzynarodowego?

W krótkiej perspektywie najpoważniejszym problemem dla państw ościennych będzie napływ uchodźców. Znaczna ich część będzie próbowała przedostać się dalej – m.in. do Unii Europejskiej. W dłuższej perspektywie możliwy jest powrót do Afganistanu międzynarodowych organizacji terrorystycznych i wzrost zagrożenia islamskim ekstremizmem w Azji Środkowej i Pakistanie. Rządy talibów spowodują też zmniejszenie międzynarodowego wsparcia dla Afganistanu, co może ich zachęcić do wznowienia produkcji opium, które będzie trafiać na światowe rynki. Sukces talibów utrudni Stanom Zjednoczonym sprawowanie przywództwa niezbędnego do skutecznej rywalizacji z Rosją i Chinami. Oprócz ciosu wizerunkowego USA grozi też utrata znacznej części wpływów w regionie,

KOMENTARZ PISM

co Rosja i Chiny spróbują wykorzystać, aby wzmocnić swoją pozycję.

Jaka powinna być reakcja UE i NATO?

NATO i UE jako organizacje zaangażowane w budowę struktur państwowych w Afganistanie powinny skoordynować działania i ewakuować z Afganistanu osoby, które współpracowały z siłami międzynarodowymi. Państwa zachodnie, które uczestniczyły w misjach w Afganistanie, znajdują się pod presją udzielenia schronienia Afgańczykom najbardziej narażonym na represje. Aby uniknąć kryzysu migracyjnego, konieczne będzie stworzenie w ramach UE systemu wsparcia dla uchodźców opartego na dobrowolności. NATO i UE powinny też skoordynować swoje działania, w tym na forum ONZ, w celu wywarcia

maksymalnej presji na talibów i zmniejszenia ryzyka popełniania przez nich zbrodni. Wpływ na kalkulacje talibów można próbować osiągnąć poprzez posługiwanie się zachętami w postaci wsparcia finansowego, zniesienia części sankcji czy usunięcia talibów z listy organizacji terrorystycznych. Największą zachętą dla reżimu, który poprzednio uznawały tylko trzy państwa (Pakistan, Arabia Saudyjska i ZEA), może być jego uznanie przez większą grupę państw. Do wywierania presji konieczne będzie stosowanie groźby dodatkowych sankcji wobec reżimu i współpracujących z nim państw. Chociaż groźby międzynarodowej interwencji w przypadku masowych zbrodni czy wsparcia dla organizacji terrorystycznych mogą się wydawać mało wiarygodne, nie należy wykluczać takiej opcji.